

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Bacterie in wond veroorzaakt tetanus

naam aandoening
tetanus (de klem)

verschijnselen
stijfheid, spiertrillingen, niet overeind komen, derde ooglid, stijve opgeheven staart, gestrekte oren, sterfte

oorzaak
infecties met Clostridium tetani

aanpak en preventie
stalhygiëne, ontsmetting chirurgisch materiaal, wondzorg, soms vaccinatie

Volgens de wet mag een rundveehouder zijn kalveren zelf onthoornen. Het is echter verplicht dat een dierenarts de kalveren vooraf verdooft. Een jaar of drie geleden schafte een van de melkveehouders van onze praktijk daarom een eigen onthoornbout aan. Bij de demonstratie die ik toen gaf, benadrukte ik dat de bout warm genoeg moet zijn, zodat het verwijderen van de hoorngroei punten vlot verloopt. Ik stipte ook aan dat het belangrijk is om de wondjes nadien te controleren op bloedingen en lokaal te behandelen met een antibioticumspray. Ten slotte bespraken we het belang van pijnbestrijding met een goede pijnstiller. Sindsdien past de veehouder het voorgestelde protocol toe. Vandaag belt hij me echter op omdat een van zijn jonge kalveren heel stijf is en bijna niet meer overeind kan komen. Als ik het kalf onderzoek, merk ik dat het dier geen koorts heeft, dat het spiertrillingen vertoont, en dat de staart wat meer opgeheven is dan normaal. Ook is het derde ooglid iets meer te zien, hoewel dit verschil subtiel is. Aangezien deze ziekteverschijnselen typisch zijn voor tetanus (de klem), onderzoek ik het kalf iets nauwkeuriger, waarbij ik op zoek ga naar een wondje. Tetanus wordt immers veroorzaakt door een bacterie die zich vanuit de omgeving in een wonde nestelt.

In afwezigheid van zuurstof (bijvoorbeeld onder wondkorsten of in een diepere steekwonde die dichtkleeft) begint de bacterie zich te vermenigvuldigen. Dit gaat gepaard met de productie van gifstoffen (toxines) die uiteindelijk de zenuwen en hersenen aantasten.

Aangezien dit kalf tien dagen geleden nog onthoorn werd, kijk ik naar de twee plaatsen waar zich normaal de hoornpunten bevinden. Onder en rond een van de wondkorstjes is een duidelijke ontsteking met ettervorming aanwezig. Ik ontsmet de wonde, en dien naast een antitoxine een hoge dosis penicilline toe. We leggen het kalf in een donkere ruimte met veel stro, zodat het dier in alle rust kan herstellen. Ondanks de goede zorgen is het kalf twee dagen later overleden. Achteraf bleek dat bij de laatste twee onthoornde kalveren de wondes niet meer werden nabehandeld met antibioticumspray, omdat de voorraad op was. Mogelijk is een van deze kalveren daarvoor ziek geworden, met een slechte afloop als gevolg. Hoewel tetanus bij het rund niet zo vaak voorkomt, toont dit geval het nut van een goede wondbehandeling aan. Om te voorkomen dat besmettelijk materiaal vanuit de omgeving op (onthoorn)wondjes terechtkomt, is ook proper ingestrooide huisvesting van belang.